

การย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร
ของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

นายสมภูมิ แสงกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาประชากรศาสตร์
วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MIGRATION, ADJUSTMENT AND INTENTION TO SETTLE DOWN IN PLACE OF
DESTINATION OF LABOR MIGRANTS IN INDUSTRIAL FACTORIES,
PATHUM THANI PROVINCE

Mr. Somphoom Sawaengkun

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Demography

College of Population Studies

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

511559

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร
ของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

โดย

นายสมภูมิ แสงวงกุล

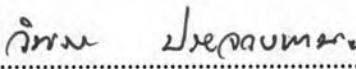
สาขาวิชา

ประชากรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

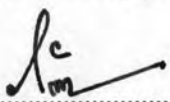
ศาสตราจารย์ ดร. ภัตสร ลิมานนท์

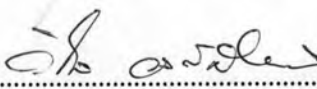
วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

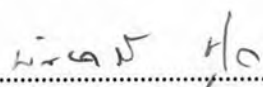

..... คณบดีวิทยาลัยประชากรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

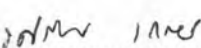
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เกื้อ วงศ์บุญสิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร. ภัตสร ลิมานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไล วงศ์สืบชาติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนาวดี ชูโต)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รศรินทร์ เกรย์)

สมภูมิ แสงกุล: การย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงาน
ในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี (MIGRATION, ADJUSTMENT AND
INTENTION TO SETTLE DOWN IN PLACE OF DESTINATION OF LABOR
MIGRANTS IN INDUSTRIAL FACTORIES, PATHUM THANI PROVINCE)
อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ.ดร. ภัสสร ลิมานนท์, 270 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการย้ายถิ่น การปรับตัว และปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจ
ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี

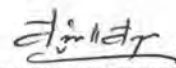
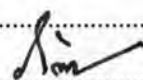
การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับการ
การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามกับแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานโรงงาน ในเขต
นิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 500 ราย ที่มีอายุตั้งแต่ 20-50 ปีและอาศัยอยู่ใน
จังหวัดปทุมธานีมาเป็นระยะเวลาเกิน 1 ปีก่อนการสำรวจ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้วิธีการ
สัมภาษณ์เชิงลึกกับแรงงานย้ายถิ่นจำนวน 25 ราย

ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลหลักในการย้ายถิ่นคือ รายได้ในถิ่นต้นทางน้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนิน
ชีวิต โดยภายหลังย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยในถิ่นปลายทาง แรงงานส่วนใหญ่ปรับตัวได้ในระดับปานกลาง
(ค่าเฉลี่ย 13.7 คะแนน) และแรงงานย้ายถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.8)ไม่มีความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร
ในจังหวัดปทุมธานี การวิเคราะห์การจำแนกเพศ ตัวแปรอิสระ 14 ตัว สามารถอธิบายการแปรผันของ
ความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรได้ร้อยละ 15.7 โดยมีตัวแปรอิสระ 4 ตัว ที่อธิบายการแปรผันของความ
ตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรได้ดีที่สุดคือ ขนาดครอบครัว การปรับตัว ระยะเวลาที่อาศัยในถิ่นปลายทาง
และอายุ ตามลำดับ เมื่อใช้การวิเคราะห์ถดถอยมัลติโนเมียลโลจิสติก ตัวแปรอิสระ 14 ตัว สามารถ
อธิบายการผันแปรของการปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรได้ร้อยละ 31 โดยมีตัวแปรอิสระ 4
ตัว ที่อธิบายการแปรผันของการปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรได้ดีที่สุดคือ ระยะเวลา
ที่อาศัยในถิ่นปลายทาง อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ ส่วนผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า แรงงาน
ส่วนใหญ่มีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในถิ่นปลายทางและยังมีระดับการศึกษาน้อย
ทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้ จึงไม่มีความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในถิ่นปลายทาง

การพัฒนาแรงงานย้ายถิ่นให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ จะเป็นการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา
เศรษฐกิจของประเทศ และทำให้แรงงานย้ายถิ่นเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงที่ดี มีผลให้พื้นที่ซึ่ง
แรงงานย้ายถิ่นเข้าไปอาศัยอยู่พัฒนามากขึ้น และตัวแรงงานเองสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

สาขาวิชาประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

4887452251 : MAJOR DEMOGRAPHY

KEYWORDS : MIGRATION / ADJUSTMENT / SETTLEMENT / PATHUM THANI PROVINCE

SOMPHOOM SAWAENGKUN: MIGRATION, ADJUSTMENT AND INTENTION TO SETTLE DOWN IN PLACE OF DESTINATION OF LABOR MIGRANTS IN INDUSTRIAL FACTORIES, PATHUM THANI PROVINCE. ADVISOR: PROF. BHASSORN LIMANONDA, Ph.D., 270 pp.

This research has two main objectives: first, to study labor migration and adjustment second, to investigate factors affecting labor migrants' intention to settle down in place of destination in industrial factories, Pathum Thani province.

The study comprises of two types of research designs. First, quantitative approach was used to obtain data through questionnaire interviewing of 500 selected labor migrants aged 20-50 years who worked in Navanakorn Industrial Estate and lived in Pathum Thani province at least one year prior to the survey. Qualitative approach, an in-dept interview was used to obtain information from randomly selected 25 migrants' workers who either had and did not have intention to settle down.

The findings indicated that the insufficient income in original place was key factor to push labor migrate to destination place. Majority of labor migrants could adapt themselves at a moderate level (mean = 13.7) and 78.8 percent of them did not wish to settle in place of destination. The data were analysed through Multiple Classification Analysis indicated that the total 14 independent variables could explain about 15.7 percent for the variation in the dependent variable: intention to settle down in place of destination. The best explained variable was family size. The next best explained variables were adjustment, duration of residence in place of destination, and age of labor migrant. By undertaking Multinomial Logistic Regression method, the total 14 independent variables could explain about 31 percent for the variation in the dependent variable: adjustment and intention to settle down in place of destination. The best explained variables were duration of residence in place of destination, age, marital status, and income. For in-dept interview, many labor migrants had interpersonal relations problems. Due to their low educational level, therefore they could not adapt themselves well and did not wish to settle in place of destination.

For sustainable economic development, human resource development is the most important. Therefore, the labor migrants capability should be as well strengthened so that they could become an agent of change and will be able to adapt themselves better.

Field of Study: Demography

Academic Year: 2008

Student's Signature.....*Sompho Somphe*.....

Advisor's Signature.....*Bhassorn Limanonda*.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยสามารถดำเนินการได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาก็ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตาของท่านเหล่านี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกล่าวนามไว้ในกิตติกรรมประกาศ ดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ภัสสร ลิมานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาสละเวลาเอาใจใส่เป็นอย่างดีทั้งในการประสิทธิ์ประสาทความรู้ การให้คำแนะนำและแนวคิด ตลอดจนทุ่มเทแรงกายแรงใจในการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างละเอียดจนสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วิไล วงศ์สืบชาติ ที่ได้ช่วยแก้ไขและให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนาวดี ชูโต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รสรินทร์ เกรย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ศิษย์ ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้าน ซึ่งทำให้การศึกษาและการจัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงจนสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาคั้งนี้ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูล รวมถึงโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานีที่ได้อำนวยความสะดวกในการเข้าไปเก็บข้อมูล ตลอดจนขอขอบพระคุณทีมผู้ช่วยผู้วิจัย ซึ่งได้แก่ เพื่อนๆ และคนในครอบครัวของผู้วิจัยที่ได้ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ตลอดจนให้กำลังใจ ส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยถือว่ามีค่าอย่างยิ่งจนมุนานะศึกษาจนสำเร็จ

งานวิจัยครั้งนี้ หากก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีนี้ให้แก่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี และหากมีข้อผิดพลาดประการใดจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
แนวคิดและทฤษฎี.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
สมมุติฐานการวิจัย.....	11
ขอบเขตการวิจัย.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดและทฤษฎี.....	15
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
รูปแบบการวิจัย.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	51
นิยามตัวแปร.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	63
ผลการวิเคราะห์ลักษณะการย้ายถิ่น การปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี.....	63
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดยวิธีการวิเคราะห์จำแนกพหุ.....	125
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดยการวิเคราะห์ถดถอยแบบมัลติโนเมียล โลจิสติก.....	167
5 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ.....	190
6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	219
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	219
ข้อเสนอแนะ.....	248
รายการอ้างอิง.....	251
ภาคผนวก.....	256
ภาคผนวก ก.....	257
ภาคผนวก ข.....	267
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	270

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แรงงานย้ายถิ่นที่ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม ในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี.....	49
2 การกระจายร้อยละลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของแรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศของผู้ย้ายถิ่น....	69
3 การกระจายร้อยละลักษณะการย้ายถิ่นของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานในโรงงาน อุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศของผู้ย้ายถิ่น.....	84
4 การกระจายร้อยละการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานใน โรงงาน อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศของผู้ย้ายถิ่น.....	106
5 การกระจายร้อยละความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศของผู้ย้ายถิ่น.....	118
6 การกระจายร้อยละปัญหาหรืออุปสรรคการพักอาศัยในจังหวัดปทุมธานี ของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี.....	121
7 การกระจายร้อยละปัญหาหรืออุปสรรคการทำงานของแรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี.....	122
8 การกระจายร้อยละความต้องการความช่วยเหลือจากนายจ้างของแรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี.....	123
9 การกระจายร้อยละการเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ระหว่างถิ่นต้นทาง กับจังหวัดปทุมธานีของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี (6 ด้าน).....	123
10 การกระจายร้อยละความพอใจในการย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานีของ แรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี.....	124
11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ.....	127

12	ความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงานในโรงงาน อุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้าน เศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยเกี่ยวพันและการปรับตัว โดยวิธีการ วิเคราะห์จำแนกพหุ.....	162
13	การปรับตัวและความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของแรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัย ด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยเกี่ยวพัน โดยวิธีการวิเคราะห์ multinomial logistic	188
14	สรุปผลระดับการปรับตัวของแรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศของผู้ย้ายถิ่น.....	226
15	สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของ แรงงานย้ายถิ่นที่ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดย วิธีการวิเคราะห์จำแนกพหุ.....	236

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของ แรงงานย้ายถิ่น ที่ทำงาน ในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี.....	10
2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ จำแนกประเด็นตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน.....	192